

Intervju

Subota, 26. srpnja 2008.

Subota, 26. srpnja 2008.

razgovarao **Zoran Krešić** snimio **Zoran Grizelj**

Hido Biščević

Glavni tajnik Vijeća za regionalnu suradnju u Sarajevu, za Obzor o uhićenju Karadžića, korištenju fondova EU, Ćiri, BiH, Daytonu, ZERP-u i Gotovini

Glavni tajnik Vijeća za regionalnu suradnju (RCC) Hido Biščević nekoliko je mjeseci neformalni “šef jugoistočne Europe” sa sjedištem u Sarajevu. Sjedište toga ure da je u gradu u kojemu je izveden atentat na austrougarskog prijestolonasljednika Frana Ferdinanda, što je bio povod izbijanju I. svjetskog rata, a potkraj 20. stoljeća bilo je to mjesto najtežih ratnih razaranja i patnji. Iz Sarajeva se sada nastoji inicirati regionalna suradnja 12 zemalja koje unatoč različitim povijesnim i društvenim okolnostima imaju isti cilj – članstvo u Europskoj uniji i NATO-u. Sve zemlje imaju probleme s više-desetljetnim zakašnjenjem za Europom.

• **Koliko je Vijeće za regionalnu suradnju, koje djeluje u okviru Procesa suradnje zemlja jugoistoka Europe (SEECP), nastavak rada Pakta stabilnosti?**

- U institucionalno-pravnom smislu ovo jest nastavak Pakta stabilnosti. Ali, nakon svega što se događalo na ovim prostorima, nakon ratova, nestabilnosti, promašenih prilika i promašenih politika, ovaj dio Europe zatekao se u stanju koje zahtijeva brz razvoj, traži projekte u kojima će se nadoknaditi ovo izgubljeno vrijeme, gotovo dva desetljeća. Postoje zemlje na ovom području u kojima nije sagrađen nijedan kilometar autoceste, nisu obnovljene željezničke pruge, da ne govorimo o zaostacima u obrazovanju, zdravstvu.

• **Goleme su razlike u razvoju između ovog dijela Europe i prostora EU. Kako ih nadoknaditi?**

- Sadašnjom dinamikom teško da se može brzo dostići razina materijalne i duhovne razvijenosti koja danas vlada na prostoru EU. Ako bi se napravila usporedba standarda razvijenosti samo užeg dijela, bivšeg prostora Jugoslavije, prije 20 godina i baltičkih ili srednjoeuropskih zemalja i današnjeg stanja, primijetila bi se drastična razlika. Ovaj dio Europe, napose postjugoslavenski, više nema vremena za gubljenje. Napose zato što razvoj Europe ide tim tempom da ono što danas propustimo sutra se već ne može stići. Zato je posao pred RCC-om od posebnoga značenja i izazovan kako bi se u suradnji sa 12 zemalja i s Europskom komisijom, odnosno EU i međunarodnim financijskim institucijama, nadoknadile izgubljene godine i potaknuo ubrzani razvitak, u svakom pogledu.

• **Jesu li zemlje članice SEECP-a spremne, ne samo deklarativno, nadoknaditi izgubljeno vrijeme?**

- Sve zemlje jugoistoka Europe povezane su na određeni način s Europskom unijom bilo kroz članstvo EU-a, bilo kao zemlje koje pregovaraju o članstvu ili pak imaju odgovarajući drugi institucionalni odnos. U vremenu kada određene zemlje, uključujući i Hrvatsku, nisu bile jasno usidrene u Bruxellesu s perspektivom članstva u EU, dotle je ta spremnost za regionalnom suradnjom sa susjedima bila manja. Što je viši stupanj povezanosti s EU to je veća spremnost za regionalnu suradnju.

• **Je li se u Hrvatskoj izgubio taj strah od regionalne suradnje, koja se često pakirala u izgradnju balkanske unije?**

- Mislim da taj zazor nestaje. Uostalom, on je počivao i na jednoj iskrivljenoj percepciji, na često naglašavanoj i prenaplašavanoj, tko zna iz kakvih sve interesa, tezi o obnovi Jugoslavije, o balkanskoj uniji. Ništa od toga nema u realnom političkom životu. No, s druge strane, svi imaju jedan cilj – ući u EU i NATO na osnovi individualnih napredaka. Vidljiv je napredak u promišljanjima političkih predstavnika u okviru SEECP-a da se velik dio tih pitanja može ubrzati i regionalnom suradnjom, što se uostalom odnosi i na znatan dio reformi koje su obvezna domaća zadaća svake pojedine zemlje na putu ka EU. To je prije svega pitanje energetske suradnje, izgradnje infrastrukture, transporta. Vremena u kojima su političke klase mislile kako dalekovodi završavaju na granicama, da rijeke ne teku u druge države i da ptičje gripe ne lete preko granica sada su prošlost. Europska komisija, međunarodne financijske institucije sve se snažnije opredjeljuju za projekte koji nadilaze objektivno mala tržišta većine zemalja ovog dijela Europe. Povećavanjem konkurentnosti regije, povećava se i konkurentnost svakog individualnog gospodarstva.

• **Na koji način privući velike fondove u ovaj prostor?**

- Europska komisija priprema novi strateški dokument za jugoistok Europe koji će obuhvatiti razdoblje do 2011. godine. Osnovna filozofija tog novog pristupa EU-a je upravo potpora transnacionalnim projektima. Primjera radi, u mnogim državama jugoistoka Europe nedostaje radne snage, ali ne postoji još nikakav zajednič-

RASTEREĆENJE ZBOG UHIĆENJA KARADŽIĆA

• **Koliko je značajno uhićenje Radovana Karadžića za regionalne procese i odnose?**

- Nema dvojbe da će uhićenje haaškog optuženika Karadžića imati utjecaja na prilike u regiji. Prije svega, rekao bih, na strani morala, na strani jasne poruke da je pravda doista dostižna, čak i kad se čini da je odviše spora. Zatim, nema dvojbe da je ovaj događaj već donio stanovit osjećaj rasterećenja, ne zaborava – jer se tako teške tragedije koje su prošle ovim prostorima u ova četiri rata ionako ne mogu zaboraviti – ali rasterećenja u smislu zatvaranja toga dosjea na način koji će voditi okretanju novih stranica. Rasterećenja, konačno, i na tisućama osobnih razina.

• **A politička razina? Što to znači, prije svih za Srbiju i pomirenje u regiji?**

- Na političkoj pak razini, i ovo je potvrda da svatko mora istinu i pravdu prvo tražiti na svojoj strani, među odgovornim pojedincima, jer ne može se održavati stereotip kolektivne krivice i istodobno se nadati u bolje odnose među narodima s ovih prostora. A ljudski je vjerovati da je u interesu svake zajednice i svakog pojedinca razvijati bolje odnose, napredovati. Također na političkoj razini, rekao bih da i ovi potezi iz Beograda potvrđuju da je na djelu širi proces i da i Srbija ulazi u novu etapu vlastitog razvitka nakon nedavnih izbora, što je nesporno dobro za Srbiju i njezine građane, ali istodobno i za ukupni proces “dovršetka mira” u ovom dijelu Europe. Taj put još je dug i zahtjevan, ali važno je krenuti i održavati stalno i ustrajno ovaj pozitivni trend.

ki pristup ili razrada ideje o fleksibilnosti tog tržišta. Sve će te zemlje, nadam se što prije, biti članice EU i to će tržište biti slobodno. Nema nikakva razloga da se te zemlje ne otvaraju jedna prema drugoj prema standardima koji će vrijediti kada postanu članice EU-a.

• **Spomenuli ste strateški dokument. Koja područja obuhvaća?**

- RCC je uključen u pripremu toga dokumenta koji bi trebao biti predstavljen najesen. Naravno da individualni odnos bilo koje zemlje s Europskom komisijom, dakle kroz pretpristupne fondove i IPA projekte, neće biti zamijenjen ovim pristupom, nego će oni biti nadopunjeni ovim dokumentom u kojemu će naglasak biti na projektima od transnacionalnog značenja. Ovaj dokument pokazuje da se politička volja iz solunskog dokumenta sada pretvara u konkretna djela. Pri tome programi razvitka moraju biti usredotočeni upravo na područja gdje su zaostaci najočigledniji.

• **Podrazumijeva li novi strateški dokument i otvaranja financijskih fondova EU-a?**

- Da. To će podrazumijevati znatnu financijsku injekciju. Prije svega u području energetike, infrastrukture, prometa, znanosti, suradnje u obrazovanju, sigurnosne suradnje, povećanja fleksibilnosti tržišta rada. U svakom od tih područja definiraju se mogućnosti da vlade prijavljuju projekte za koje su zainteresirane barem s jednom ili dvije zemlje u susjedstvu. To je takozvani višekorisnički pristup koji će primjerice u području infrastrukture omogućavati snažno ubrzavanje realizacije prometnih koridora o kojima se govori. U području energetike definiraju se prioriteti u transportnim pravcima za naftu, plin, električnu energiju preko jugoistoka Europe. Radi se o projektu buđenja geoeкономskog potencijala koji jugoistočna Europa posjeduje. U stalnim smo kontaktima sa Svjetskom bankom, Europskom bankom za obnovu i razvoj, Europskom investicijskom bankom.

• **Priprema li onda EU svojevrstan balkanski Marshallov plan?**

- Moglo bi se tako reći, iako su i u Bruxellesu

» nastavak na idućoj stranici

INTERVJU Hido Bišćević

OBZOR

Subota, 26. srpnja 2008.

”

Kad govorimo o slučaju Gotovina, Akcijski plan je imao širu dimenziju. Bio sam zadužen za to da se proširi svijest o potrebi uvođenja vladavine prava u hrvatskom društvu. Zato treba napraviti odmak od hajdučkog poimanja pravosuđa i shvaćanja da su običajna prava i seoske navike važnije od europskog prava

»

su puno manje skloni ovo područje nazivati Balkan. Radi se o planu za ubrzani razvitak jugoistočne Europe. Ovo područje ima znatnu stopu rasta proizvodnje u posljednjim godinama, što svjedoči o golemim gospodarskim potencijalima. Stupanj stabilnosti, čak i uz još uvijek neriješena pitanja, na puno je višoj razini nego prijašnjih godina. Prostor jugoistoka Europe, a napose ovaj postjugoslavenski dio, nalazi se pred presudnim razdobljem u kojem će se u nekoliko sljedećih godina definirati kako nastaviti pozitivne trendove i izvući ovaj dio Europe na razinu koja je potrebna za članstvo u EU i NATO-u. Moguć je i scenarij stagnacije i zadržavanja neriješenih političkih pitanja. Ako bi se takvo što dogodilo i s globalnom recesijom koja je iza ugla, pa i mogućih promjena prioriteta EU-a, nitko ne jamči da će ovo područje biti u prioritetima za pet godina. Tada bi to otvorilo prostore za neke loše scenarije, za ponovni zaostatak.

• **Može li se takav negativni scenarij odraziti na Hrvatsku?**

- Ponajmanje se to odnosi na Hrvatsku koja je u pregovaračkome i svakom drugom smislu već prešla crtu, ako smijem tako reći. Hrvatska je sada zadaća i interes, a to Hrvatska i radi, da bude odgovorna prema susjedima. Način na koji će biti uređeno njezino susjedstvo može odrediti i način na koji će njezini građani živjeti. Želim vjerovati da je upravo sudjelovanje Hrvatske u SEECP na taj način prepoznato i takav pristup Hrvatske iznimno se cijeni u Bruxellesu.

• **Očigledna je ekonomska perspektiva za ovaj prostor, no s političke strane izražena je institucionalna kriza EU-a u vezi s Lisabonskim ugovorom. Radi li ovdje o svojevrsnom financijskom nadomjestku za protivljenje proširenju?**

- Francusko, nizozemsko i irsko “ne” nije rezultat toga da njihovi građani ne žele jugoistok Europe. Mi na jugoistoku Europe moramo konačno shvatiti da nismo centar svijeta i da kada birači u Parizu izlaze na referendum, sigurno ne misle o stanju u Požarevcu, Sarajevu ili Karlovcu i koliko će ostvarenje želja tih naroda iz tih država opteretiti njihove živote ili proračune. Prije će biti da je posrijedi jedan drugi strah i da su razlozi tog tihog zatvaranja negdje drugdje. Ali, opet, treba reći da Europska unija stalno živi s određenim oblikom institucionalne krize, no u njezinim pola stoljeća nikada nije išla nazad. Da vam je netko prije deset godina rekao kako će postojati zajednička valuta ili Schengen, teško da biste to mogli povjerovati. Za nas je posebno važno što institucionalna kriza nikada nije sprečavala

proširenje. Kriza je bila očita i kad su pristupale Španjolska, Portugal, deset posljednjih zemalja. Mogu sa zadovoljstvom istaknuti da je, kad sam nedavno bio u Parizu, jer sada Francuska predsjedava EU-om, upućena jasna poruka – vi nastavite s reformama, mi ćemo riješiti svoje probleme.

• **Kako se snalazite u Sarajevu, posebice zato što “upravljate” jugoistokom Europe?**

- Veliki je izazov doći na posao i voditi organizaciju u kojoj imate 30 ljudi iz 12 zemalja.

• **Slično izgleda i Bruxelles!**

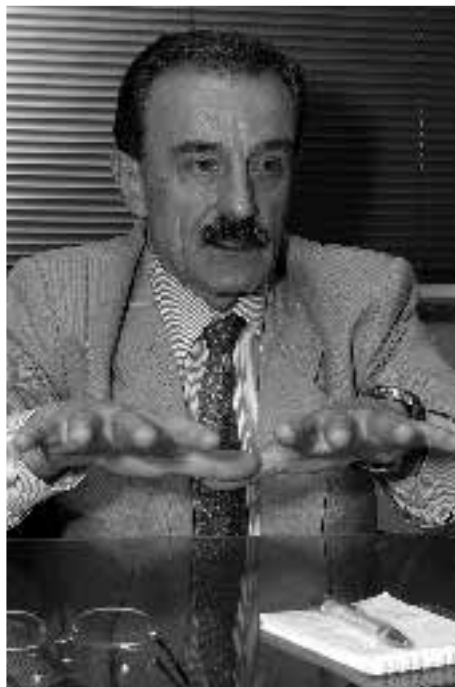
- Malo kompliciranije, ali ovdje je sve to u povojima. Prvi put na jugoistoku Europe postoji jedna takva organizacija. Zamjenica mi je iz Beograda, politički savjetnik iz Hrvatske, drugi iz Turske. Voditelji odjela za ekonomiju, energetiku i infrastrukturu, pravosuđe i unutrašnje poslove, sigurnost, ljudske potencijale su iz različitih zemalja jugoistočne Europe, administracijom ureda rukovodi kolega iz Moldavije. I to govori o nekom otvaranju, o spremnosti da surađujemo jedni s drugima, ne samo mi u sarajevskom Tajništvu nego i na razini naših zemalja. Nakon svih ovih tragedija u zadnja dva desetljeća i s idejom Europe koja se razvija, mislim da je vrijeme da se svi oslobodimo starih stereotipa i starih nepovjerenja, tog nesretnog balkanskog sindroma. Pa nismo mi dio Europe nekom Božjom kaznom osuđen da svakih 50 godina ratuje, ubije nekog Ferdinanda, a u međuvremenu utvrđuje tko je za sve kriv. Građani od Mostara do Kišinjeva u Moladviji ili Ankare zaslužuju živjeti puno bolje.

• **U Sarajevu ste dobili još jedno pojačanje iz Hrvatske. Stigao je Čiro!**

- Ne znam kako će Čiro utjecati na regionalnu suradnju, ali ne bih imao ništa protiv da se odmjerimo u nogometu. Neka on složi reprezentaciju, ja ću svoju regionalnu, pa da vidimo...

• **BiH je jedan od izazovnijih problema na jugoistoku Europe. Rat ovdje nije riješio unutarnja pitanja ustrojstva i formulu s tri naroda, dva entiteta. Kako napraviti formulu koja funkcionira i istodobno odgovoriti očekivanjima Europske unije?**

- To je vrlo teško pitanje. BiH je zasigurno najzamršenija država u Europi. Potrebno je puno vještine, otvorenosti, spremnosti na suživot s razlikama da bi se na takvoj filozofiji mogao početi graditi trajno samoodrživ i učinkovit ustavni model. BiH je platila tešku cijenu u procesu raspada Jugoslavije, prošla najstrašniju tragediju rata. I onda, da

JUGOISTOK EUROPE PROSTOR GOSPODARSKE SURADNJE

• **Proteklog vikenda dogodilo se proširenje Mediteranske unije. Kako Vi gledate na taj usporodni proces za zemlje ove regije?**

- Činjenica je da je Barcelonski proces, koji je osnova Saveza za Sredozemlje, nakon gotovo petnaest godina nekako zastao. Izazovi s kojima je suočena Europa sa svojih južnih obala sve su veći, od gospodarstva, izbjeglica od terorizma. Zemlje jugoistoka Europe u tom pogledu također imaju golem prostor za jačanje gospodarske suradnje s drugim regijama.

”

S Europskom komisijom pripremamo Marshallov plan za jugoistočnu Europu

dramatičnost stanja bude još veća, upozorenja još snažnija, nakon 20 godina BiH nije pred bitno drukčijim izazovima, ali uz strahovito bolno iskustvo. Živim ovdje mjesecima, gledam i slušam... i čujem kako u sva tri naroda roditelji još ne mogu sa sigurnošću reći djeci što će biti sutra. Teško je ljudima živjeti u nedefiniranim uvjetima, a kamoli državama. I upravo je zato važan napredak BiH prema EU, jer definira te uvjete života, održivosti.

• **Bili ste i bliski suradnik predsjednika Tuđmana, izravno ili posredno uključeni u pregovore o miru u BiH. Je li moguće zamijeniti Dayton donošenjem novoga ustava za BiH?**

- Vjerojatnija je nadogradnja Daytonu kako bi se povećala učinkovitost sustava, održao integritet i našla prava mjera između demokratske zastupljenosti i nacionalnog pluralizma ove zemlje.

• **Kako danas, s vremenskoga odmaka, gledate na slučaj ZERP budući da ste kao državni tajnik u Bruxellesu potpisali dokument o odnosima sa Slovenijom i Italijom, a s druge strane Hrvatska u međuvremenu popustila oko tog pitanja?**

- Potpisao sam dokument kojim obavještavamo Uniju da je Hrvatski sabor dan ranije donio odluku o neprimjenjivanju ZERP-a na članice Unije do potpisivanja sporazuma s Unijom o partnerstvu u ribarstvu. U međuvremenu, počeli su pregovori s Unijom i Hrvatska više nije bila u poziciji da takav sporazum potpiše. Eto paradoksa, što si bliže, može biti teže. Ali, to je politika. A u politici, napose međunarodnoj, postoje situacije kada morate dobro odabrati pogodan trenutak da ostvarite svoje pravo. Ako to ne napravite, onda naidete na probleme. Nažalost, Vlada dr. Sanadera je naslijedila problem iz prethodnoga razdoblja i tražila je najbolja rješenja između domaćih očekivanja, u nekim dijelovima društva, pa i politiziranja od strane dijele sudionika političkog života, i nespornog strateškog interesa Hrvatske da se što prije priključi u EU. Hrvatska se u međuvremenu treba još snažnije pripremiti za primjenu ZERP-a i da prava koja ima budu pretočena u korist hrvatskih ribara, od razvoja flote do veletržnica.

• **Bili ste na čelu Akcijskoga plana za uhićenje generala Gotovine...**

- Krivo. Bio sam jedan od suradnika u ostvarenju Akcijskog plana za rješavanja odnosa s Haaškim tribunalom.

• **U Hrvatskoj Vas se tako doživljavalo budući da ste bili koordinator Vlade za provedbu toga plana. No, uz Vaše se ime vezivala i navodna informacija da se Gotovina sam predao.**

- Financial Times se ispričao zato što je objavio takvu informaciju, i objavio je ispravak. To nikada nisam izjavio niti bih takvo što rekao. No, kad govorimo o slučaju Gotovina, želim istaknuti kako je Akcijski plan imao širu dimenziju, a ako sam i za što bio zadužen, onda sam bio zadužen za to da se proširi svijest o potrebi uvođenja vladavine prava u hrvatskom društvu. Zato treba doći do proširenja te svijesti i napraviti odmak od – nemojte krivo razumjeti – hajdučkog poimanja pravosuđa i shvaćanja da su običajna prava i seoske navike važnije od europskog prava, od mjesta i uloge prava u Europi, kamo hrvatski narod ne samo da želi ići nego vjeruje da tamo s pravom i pripada. Dakle, Akcijski plan je polazio upravo od te pretpostavke – vladavina prava je temelj funkcioniranja svake zdrave i uređene države. Takvu, vjerujem, svi želimo.